

Prohlášení viny obviněného

Smyslu a účelu zakotvení institutu prohlášení viny odpovídá, aby obviněný prohlášení, že je vinný spácháním skutku anebo některého ze skutků uvedených v obžalobě a že souhlasí s právní kvalifikací takového skutku uvedenou v obžalobě podle § 206c odst. 1 tr. ř., zásadně učinil v hlavním líčení po přednesení obžaloby do zahájení dokazování. Nelze ale vyloučit prohlášení viny i kdykoliv v průběhu hlavního líčení, poněvadž žádné ustanovení trestního řádu nestanoví časový mezník, v němž je nutno takové prohlášení učinit. Je výlučně na soudu, aby s ohledem na okolnosti případu a vyjádření ostatních stran rozhodl o tom, zda toto prohlášení viny obviněným přijímá, nebo zda prohlášení viny nepřijme. Obviněnému výjimečně nelze bránit ani v tom, aby učinil prohlášení podle § 206c odst. 1 tr. ř. až v odvolacím řízení. Rozhodnutí odvolacího soudu, že prohlášení viny přijme, přichází v úvahu zejména za situace, byl-li rozsudek soudu prvního stupně vyhlášen ještě před nabytím účinnosti zákona č. [333/2020](#) Sb., zatímco odvolací soud rozhoduje již za jeho účinnosti.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 8 Tdo 258/2021-1175 ze dne 28.4.2021)

Nejvyšší soud projednal v neveřejném zasedání dovolání nejvyššího státního zástupce podané v neprospěch obviněného R. K., nar. XY v XY, trvale bytem XY, adresa určená pro účely doručování XY, proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 11. 2020, sp. zn. 3 To 53/2020, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 10 T 15/2019, a rozhodl tak, že podle § 265j tr. ř. se dovolání nejvyššího státního zástupce zamítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 12. 5. 2020, sp. zn. 10 T 15/2019, byl obviněný R. K. (dále též „obviněný“) uznán vinným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku. Za to byl podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 58 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 4 let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byl poškozený Finanční úřad pro hl. m. Prahu, Územní pracoviště pro Prahu 8, odkázán se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný R. K. odvolání, které původně směřovalo do výroku o vině i trestu. Odvolání v neprospěch obviněného podala také státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze a zaměřila je toliko do výroku o trestu, neboť měla za to, že nebyly splněny předpoklady pro použití § 58 odst. 1 tr. zákoníku a uložení trestu pod dolní hranicí zákonem stanovené trestní sazby. V průběhu veřejného zasedání Vrchního soudu v Praze o odvoláních dne 13. 11. 2020 obviněný s odkazem na § 206c odst. 2 tr. ř., který byl do trestního řádu začleněn zákonem č. [333/2020](#) Sb., zákon, kterým se mění zákon č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále jen „zákon č. [333/2020](#) Sb.“), s účinností od 1. 10. 2020, prohlásil, že je vinen spácháním skutku uvedeného v obžalobě a souhlasí s právní kvalifikací skutku ve smyslu obžaloby. Odvolací soud po tomto prohlášení viny obviněným rozhodl podle § 206c odst. 4 tr. ř., že takové prohlášení přijímá a podle § 206c odst. 6 tr. ř. se další dokazování v rozsahu, jakém obviněný prohlásil vinu, neprovede (č. listu 1103 a verte). Dále

přezkoumával jen odvoláními napadený výrok o trestu z rozsudku soudu prvního stupně.

3. Z podnětu odvolání obviněného byl rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 11. 2020, sp. zn. 3 To 53/2020, podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek soudu prvního stupně zrušen ve výroku o trestu a způsobu jeho výkonu. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo nově rozhodnuto tak, že obviněný byl při nezměněném výroku o vině zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 3 písm. a) tr. zákoníku a nezměněném výroku o náhradě škody odsouzen podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 3 let, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 5 let. Jinak zůstal napadený rozsudek beze změn. Podle § 256 tr. ř. bylo odvolání státního zástupce zamítnuto.

4. Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se obviněný dopustil shora označeného zločinu tím, že jako jediný jednatel a společník společnosti K., v likvidaci, IČ: XY, se sídlem XY (dříve XY), v úmyslu zkrátit daň z přidané hodnoty, podal dne 7. 5. 2015 za tuto společnost u místně příslušného správce daně, a to Finančního úřadu pro hl. m. Prahu, Územní pracoviště pro Prahu 9, přiznání k dani z přidané hodnoty za zdaňovací období měsíce březen 2015, ve kterém neoprávněně vykázal základ daně ve výši 102 341 374 Kč a nárok na odpočet daně z přidané hodnoty ve výši 21 491 689 Kč z přijatých zdanitelných plnění od plátce daně z přidané hodnoty společnosti AutRec, s. r. o., se sídlem P., a to na základě dokladů označených v záznamní povinnosti (jejich podrobný výčet je uveden v další části skutkové věty rozsudku soudu prvního stupně), dokládajících nákup cínu o ryzosti 99,95 %, přestože věděl, že tato přijatá zdanitelná plnění nebyla uskutečněna, a tato následně v tomto daňovém přiznání vykázal jako prodej cínu o ryzosti 99,95 % v celkové výši 102 853 212 Kč společnosti Levi Group Sp. z o. o., se sídlem V., Polská republika, jako dodání zboží do jiného členského státu EU, ačkoliv věděl, že k tomuto dodání nedošlo, přičemž tak jednal v úmyslu vzbudit u finančního úřadu dojem probíhajícího nákupu a následného prodeje cínu o ryzosti 99,95 %, s cílem snížit základ daně u daně z přidané hodnoty a tím i daňovou povinnost na DPH společnosti K., a tak svým jednáním zkrátit daň z přidané hodnoty ve výši 21 491 689 Kč, ke škodě České republiky, v současné době zastoupené Finančním úřadem pro hl. m. Prahu, Územní pracoviště pro Prahu 8.

II. Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 11. 2020, sp. zn. 3 To 53/2020, podal v zákonné lhůtě dovolání nejvyšší státní zástupce (dále též jen „dovolatel“). Odkázal v něm na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., neboť měl za to, že napadeným rozsudkem byl obviněnému uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

6. Dovolatel nejprve v podrobnostech shrnul úvahy odvolacího soudu ve vztahu k mimořádnému snížení trestu odnětí svobody. S jím přijatými závěry se ovšem neztotožnil. Připomenul, že pro postup podle § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku musejí být kumulativně splněny všechny tři podmínky uvedené v tomto ustanovení. Těmi jsou: a) obviněný prohlásil svoji vinu a současně b) vzhledem k existenci určitých poměrů pachatele a k povaze jím spáchané trestné činnosti je možno dospět k závěru, že c) lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem odnětí svobody kratšího trvání. V posuzovaném případě nejvyšší státní zástupce naplnění shora vymezených zákonných podmínek neshledal.

7. Největší pozornost věnoval dovolatel splnění prvního požadavku, tj. prohlášení viny obviněným, které musí odpovídat procesním podmínkám, které trestní řád pro daný úkon vyžaduje, aby mohlo být toto prohlášení zohledněno při mimořádném snížení trestu odnětí svobody. Poznamenal, že odvolací soud neshledal žádné překážky přípustnosti prohlášení viny obviněného v odvolacím řízení. Přitom se zabýval téměř výhradně vlastním ustanovení § 206c tr. ř., které prohlášení viny primárně

upravuje. Krom časové působnosti trestních procesních předpisů dále zmínil již jen zásadu trestního řízení podle § 2 odst. 13 tr. ř. Takové vyhodnocení označil nejvyšší státní zástupce za nedostatečné, nerespektující smysl nové právní úpravy, pomíjející začlenění příslušného ustanovení do určité části procesního předpisu a nezohledňující další ustanovení, která byla do trestního řádu zakomponována v souvislosti s novými instituty posilujícími roli stran v řízení před soudem.

8. Dovolatel upozornil, že zákonodárce vtělil institut prohlášení viny především do § 206c tr. ř., přičemž jej ve spojitosti s dalšími procesními možnostmi, kterými může obviněný modifikovat rozsah dokazování soudu (§ 206a, § 206b, § 206d tr. ř.), začlenil do hlavy třinácté, oddílu třetího trestního řádu. Jde o úpravu týkající se hlavního líčení, jeho zahájení a konkrétně jeho počátku. Naopak v souladu se svým legislativním záměrem nevyužil možnosti zanechat výslovně úpravu prohlášení obviněného k vině, trestu a dalším otázkám do těch částí trestního řádu, které upravují jiné procesní postupy, než je hlavní líčení (veřejné a neveřejné zasedání) a další fáze řízení před soudem. Jedinou výjimkou bylo doplnění § 246 odst. 1 písm. b) tr. ř., který obviněnému v návaznosti na důsledky soudem přijatého prohlášení viny stanovené v § 206c odst. 7 tr. ř., výslovně znemožňuje napadnout odvoláním výrok o vině v rozsahu, v jakém soud přijal jeho prohlášení viny učiněné v hlavním líčení. Bez povšimnutí nemůže zůstat to, že v zákonodárném procesu nebylo zvažováno přijetí obdobného ustanovení, které by obviněnému výslovně bránilo podat mimořádný opravný prostředek, jestliže by měl ve veřejném zasedání o odvolání prohlásit svou vinu podle § 206c tr. ř. S takovou možností totiž zákonodárce nepočítal.

9. Následně dovolatel poukázal na fakt, že již do fáze hlavního líčení byla zakotvena nová povinnost předsedy senátu prvoinstančního soudu, jež má přímou souvislost s možností obviněného prohlásit vinu. Podle § 196 odst. 2 tr. ř. má předseda senátu povinnost již s doručením opisu obžaloby obviněného upozornit spolu s poučením o následcích takového prohlášení, že má právo se v jím stanovené lhůtě vyjádřit k tomu, zda chce v hlavním líčení prohlásit svou vinu. Pakliže odvolací soud argumentoval základní poučovací povinností orgánů činných v trestním řízení zakotvenou v § 2 odst. 13 tr. ř., ta je dále konkretizována a zpřesňována v jednotlivých ustanoveních trestního řádu, jež blíže upravují jednotlivé procesní postupy, s nimiž je poučení obviněného spojeno (mj. i § 196 odst. 2, 3 tr. ř.). Nejvyšší státní zástupce v dané souvislosti zmínil ustanovení § 33 odst. 5 tr. ř. podle něhož jsou orgány činné v trestním řízení povinny poučit obviněného o jeho právech a poskytnout mu plnou možnost jejich uplatnění, má se tak ovšem díť se zaměřením na probíhající stadium trestního řízení. Odvolací soud v posuzované věci vůbec nepřistoupil k takovému procesnímu postupu, který by byl jen vzdáleně odpovídal povinnosti, již musí ohledně možného prohlášení obviněného o své vině plnit soud prvního stupně v rámci přípravy hlavního líčení. Zákonná úprava takový postup ani neumožňuje, jelikož příprava veřejného zasedání je zakotvena přímo v § 233 tr. ř., který s uvedenou povinností odvolacího soudu nepočítá, a přiměřené použití ustanovení o hlavním líčení ve veřejném zasedání (§ 238 tr. ř.) se tudíž na přípravu nevztahuje. I zde lze předpokládat, že pokud by zákonodárce počítal s možností prohlášení obviněného o vině ve veřejném zasedání o odvolání, zakotvil by do části třetí, hlavy čtrnácté, popř. šestnácté trestního řádu takové ustanovení, které by obdobně jako § 196 odst. 2, 3 tr. ř. upravilo poučovací povinnost odvolacího soudu v rámci přípravy veřejného zasedání.

10. Odvolací soud se zdůvodněním toho, na jakém právním podkladě použil ve veřejném zasedání ustanovení týkající se zahájení hlavního líčení, výslovně nezabýval. Pouze konstatoval, že neshledal nic, co by mu v použití ustanovení o prohlášení viny bránilo. K tomu dovolatel podotkl, že v rámci veřejného zasedání lze ustanovení o hlavním líčení přiměřeně užít podle § 238 tr. ř. jen v otázkách veřejnosti, řízení, počátku a odročení veřejného zasedání a podle § 235 odst. 2 tr. ř. ohledně dokazování. Je však třeba vycházet z toho, že zákonodárce zde ve spojení s odkazem na jiné ustanovení trestního řádu použil slovo „přiměřeně“, které vyjadřuje volnější vztah mezi tímto ustanovením a vymezenými právními vztahy. Pokud by se mělo ustanovení, na něž bylo odkazováno, vztahovat na vymezené právní vztahy v plném rozsahu, muselo by být použito slovo „obdobně“.

11. Na počátek veřejného zasedání je možno ve smyslu § 238 tr. ř. použít § 205 tr. ř., ale již následné ustanovení § 206 tr. ř. se vzhledem k § 235 odst. 1 tr. ř. nepoužije, neboť k přednesení návrhu někdy nedochází, resp. přednáší ho osoba odlišná od státního zástupce. Pakliže je následující procesní postup upravený v § 206a až § 206d tr. ř., které jsou svou formulací vzájemně propojeny, navázán na přednesení obžaloby, je otázkou, zda tato ustanovení lze ve veřejném zasedání o odvolání vůbec použít, byť přiměřeně. V době konání veřejného zasedání byla totiž obžaloba již dávno přednesena. Předseda senátu odvolacího soudu tudíž nemá žádný důvod vyzývat obviněného, aby se vyjádřil ke skutečnostem uvedeným v obžalobě ve smyslu § 206a tr. ř. a poučovat jej o následcích spojených s takovým vyjádřením, protože obviněný takové vyjádření učinil již v hlavním líčení.

12. Předseda senátu odvolacího soudu již nemůže obviněného vyzvat, aby se vyjádřil k tomu, zda jsou mu známy všechny důsledky prohlášení viny, a to zejména k tomu zásadnímu důsledku spojenému s prohlášením viny, jímž je vzdání se práva na standardní projednání věci v hlavním líčení, protože v případě, že bude rozhodnuto o přijetí prohlášení viny, se dokazování v rozsahu, v jakém obviněný prohlásil vinu, neprovede. V okamžiku, kdy by předseda senátu v odvolacím řízení o takovém postupu mohl začít uvažovat, totiž hlavní líčení již proběhlo, obviněný se svého práva na standardní projednání věci v hlavním líčení vůbec nevzdal, přičemž dodatečně se zpětnými účinky to již učinit nemůže a prohlášení viny by s takovým důsledkem nemohlo být ani spojeno. Smyslem úpravy, podle níž se v důsledku prohlášení viny provede dokazování pouze ve zbylém rozsahu, je to, že se dokazování v rozsahu skutku, ohledně něhož obviněný prohlásil vinu, neprovede vůbec. Právě tím bude plně v souladu se zásadou rychlosti řízení a sledovaným účelem předmětné novelizace trestních předpisů provedené zákonem č. [333/2020](#) Sb. docíleno významné časové úspory. Sledovanému účelu nemůže odpovídat rozhodnutí o přijetí prohlášení o vině až v řízení o odvolání, kdy až po provedení úplného dokazování v hlavním líčení odvolací soud zkonstatuje, že sám již dokazování doplňovat nebude. Rovněž tak předseda senátu odvolacího soudu by ve své výzvě nemohl dost dobře tvrdit, že skutečnosti uvedené v prohlášení viny nelze napadat opravným prostředkem, když trestní řád na rozdíl od odvolání výslovně nevyklučuje podání mimořádného opravného prostředku obviněným proti rozsudku odvolacího soudu pro nesprávnost výroku o vině v rozsahu, v jakém soud přijal jeho prohlášení viny. Nejvyšší státní zástupce doplnil, že není na místě ani použití analogie.

13. Jestliže odvolací soud nemohl splnit shora uvedené povinnosti a podmínky pro zákonné přijetí prohlášení viny obviněným, nemohlo být takové prohlášení ani posouzeno jako splnění nutné podmínky pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody, která je vyžadována v § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Aplikace tohoto ustanovení je podmíněna právě tím, že byl správně a důvodně realizován formalizovaný procesní postup, v daném případě prohlášení viny obviněného, a že takové prohlášení skutečně bylo (a vůbec mohlo být) spojeno s důsledky, které byly při přijetí tohoto institutu právního řádu předpokládány a zamýšleny a jež také našly svůj obraz v konkrétních zákonných ustanoveních procesního předpisu.

14. I pokud by bylo možno přijmout názor odvolacího soudu, že přijetí prohlášení viny obviněného až ve veřejném zasedání o odvolání je možné, v posuzovaném případě by aplikace § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku neodpovídala dalším zákonným požadavkům stanoveným pro snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby. Samotné prohlášení viny totiž ještě neznamena postup podle § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Neopomenutelným předpokladem pro jeho aplikaci je dále posouzení poměrů pachatele a povahy spáchané trestné činnosti a na podkladě takového posouzení založený závěr, že lze vzhledem k právě uvedeným okolnostem dosáhnout nápravy pachatele i trestem kratšího trvání. Možnost nápravy mírnějším trestem přitom musí vycházet z poměrů pachatele i povahy spáchané trestné činnosti kumulativně.

15. Dovolatel nejprve uvedl teoretická východiska posouzení poměrů pachatele, aby následně vyslovil názor, že odvolací soud učinil jen zdánlivě podrobné odůvodnění, proč by právě v případě obviněného měly jeho poměry znamenat možnost dosažení jeho nápravy i trestem kratšího trvání.

Dovolatel zdůraznil, že odvolací soud založil své závěry o možnosti nápravy obviněného dokonce na takové okolnosti, kterou nelze posoudit ani jako polehčující okolnost. Obviněný totiž řádný život ve smyslu § 41 písm. p) tr. zákoníku nevedl. Několikrát byl odsouzen za trestnou činnost, na čemž nemůže ničeho změnit, že předchozí odsouzení byla zahlazena. Vedení řádného života pachatele totiž v první řadě předpokládá jeho úplnou trestní bezúhonnost. Odvolací soud však obviněnému nesprávně přiřkl i vedení řádného života za posledních pět a půl roku. Pro takový závěr ovšem nestačí pouze zjištění, že obviněný se za tuto dobu nedopustil trestné činnosti. Vedení řádného života zahrnuje také chování pachatele v souladu s ostatními zákony, tedy především skutečnost, že nebyl postížen ve správním řízení za přestupek, řádně plní své zákonné vyživovací povinnosti vůči nezletilým dětem a obstarává si prostředky k obživě v souladu se zákonem. To v případě obviněného z důvodů též zevrubně uvedených v dovolání tvrdit nelze.

16. Při hodnocení předchozí trestné činnosti pachatele z hlediska možnosti jeho nápravy musí soud přihlížet mimo jiné také k celkovému způsobu jeho života a k pohnutce jeho dalšího trestného činu, aby mohl učinit správný závěr ve smyslu § 38, § 39 a § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. To, že se obviněný dopustil pouze takové předchozí trestné činnosti, která je jiného charakteru, menší závažnosti a starého data, není onou skutečností, která by v rámci posouzení poměrů pachatele svědčila pro aplikaci moderačního ustanovení § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Podle dovolatele existuje vážná pochybnost, zda další ukládání pouze trestu s podmíněným odkladem jeho výkonu, nadto bez současného vyslovení dohledu, může vést skutečně k nápravě obviněného. O takovém trestu rovněž nelze prohlašovat, že významně zasahuje do života odsouzeného, neboť jeho dosavadní způsob života nikterak přímo neovlivňuje.

17. Co se týče povahy a závažnosti spáchaného trestného činu, nejvyšší státní zástupce zdůraznil, že jeho charakter se nikterak nevymyká druhově shodné trestné činnosti, kterou byla způsobena škoda velkého rozsahu. Sám odvolací soud ve svém rozsudku správně odkázal na společenskou škodlivost jednání obviněného danou charakterem a rozsahem trestné činnosti a zejména rozsahem zkrácení daně. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze odporuje i hodnocení úlohy obviněného v předmětné věci ze strany samotného soudu. Obviněný byl sice v pozici tzv. bílého koně a jeho jednání se nevyznačovalo obvyklou aktivitou pachatele daňového trestného činu, který jedná v přímém úmyslu. Na druhou stranu se obviněný se srozuměním na trestné činnosti aktivně podílel - vystupoval formálně v pozici jednatele obchodní společnosti, a přestože neměl na její chod přímý vliv, věděl, že zakládá účty, podepisuje doklady, činnost osob, jimž svěřil rozhodující instrumenty k fungování společnosti, dále nekontroluje a svým jednáním výrazně přispívá k realizaci protiprávního jednání (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2008, sp. zn. 7 Tdo 1396/2008). I kdyby byl obviněný v dané společnosti zcela pasivní, nebylo by to důvodem k mimořádnému snížení trestu. Při konstatování vysoké závažnosti trestného činu není možno současně dospět k závěru, že vzhledem k povaze spáchané trestné činnosti lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem kratšího trvání.

18. Nejvyšší státní zástupce uzavřel, že v posuzovaném případě krom deficitu prohlášení viny nebyly dány ani takové poměry pachatele a současně taková povaha jím spáchané trestné činnosti, vzhledem k nimž by se dala konstatovat možnost dosažení nápravy obviněného i trestem kratšího trvání, než je stanovena v § 240 odst. 3 tr. zákoníku. V předmětné trestní věci proto nebyly splněny základní podmínky pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Jeho aplikací zatížil odvolací soud své rozhodnutí vadou ve smyslu § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

19. S ohledem na popsání skutečnosti dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 11. 2020, sp. zn. 3 To 53/2020, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále aby postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř. a přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném

rozsahu znovu projednal a rozhodl.

20. K dovolání nejvyššího státního zástupce se prostřednictvím svého obhájce vyjádřil obviněný R. K. Především, že s argumenty dovolatele nesouhlasí a považuje je za zavádějící a zkreslené. Podle jeho názoru dovolatel vykládá ustanovení trestního zákoníku i trestního řádu nepřipustně restriktivně, v neprospěch obviněného. Rovněž uvádí nepravdy a spekulativní tvrzení bez reálného základu. Obviněný naopak vyzdvihl správný postup odvolacího soudu, který neshledal žádné překážky přípustnosti prohlášení viny obviněného v odvolacím řízení. Připomenul, že po řádném poučení prohlásil svou vinu a odvolací soud prohlášení viny řádně přijal. Vyjádřil přesvědčení, že ze znění příslušných ustanovení nevyplývá, že by zde uvedený postup byl omezen na určitou fázi řízení, tzn. výlučně jen na hlavní líčení. Dovolatel ve svém podání pomíjí zásadní aspekt, že trest mimo sazbu ukládal nejen odvolací soud, nýbrž i soud prvního stupně, a to v době před účinností novelizovaného znění trestního řádu. Nejedná se tedy o svévoli odvolacího soudu. Dovolatel rovněž nezohlednil, že odvolací soud rozhodoval a posuzoval trestní řízení za účinnosti dvou právních procesních úprav, přičemž opomíjí zásadní skutečnost, že obviněný neměl možnost prohlášení viny učinit v hlavním líčení, byť by chtěl, protože zákon č. [333/2020](#) Sb. vstoupil v účinnost ode dne 1. 10. 2021.

21. Obviněný dále poukázal na ustanovení § 2 odst. 3 tr. zákoníku, který v případě změn zákona vyžaduje použití toho nejmírnějšího z nich. Co se týče použití trestně procesních předpisů, řídí se trestní řízení procesními předpisy, které jsou účinné v době probíhajícího řízení. Odvolací soud tak správně aplikoval právní úpravu účinnou v době rozhodování a právní úpravu příznivější pro obviněného. Argumenty ohledně záměru zákonodárce označil za pouhý restriktivní výklad dovolatele a zřejmou fabulaci. V tomto směru zdůraznil, že z přijaté právní úpravy ani z důvodové zprávy nevyplývá, že by zákonodárce tento postup prohlášení viny v odvolacím řízení zapovídal, a už vůbec ne v trestním řízení, ve kterém dochází ke změně účinnosti dvou rozdílných právních úprav. Poukázal na skutečnost, že odvolací soud měl záměr doplnit ve veřejném zasedání dokazování, od něhož ale po přijetí prohlášení viny upustil. Zmínil, že obdobný postup není v odvolacím řízení před Vrchním soudem v Praze ojedinělý, nejedná se proto o exces v jeho rozhodování.

22. Obviněný též upozornil, že odvolací soud nerozhodl na základě jedné polehčující okolnosti, nýbrž na základě existence více významných polehčujících okolností. Konkrétně ke svým osobním poměrům uvedl, že se na něj v době rozhodování hledělo, jako by nebyl odsouzen. Dále připomněl, že pečuje o družku a dvě nezletilé děti, se kterými sdílí společnou domácnost. Jeho družka je osobou handicapovanou, s fyzickým postižením a v invalidním důchodě. Tito členové společné domácnosti jsou na něj odkázáni ve výživě a v dalších životních potřebách. Nepodmíněný trest odnětí svobody by tak byl pro rodinu téměř likvidační. Vedle toho obviněný zmínil, že mluví od počátku pravdu a od zahájení trestního stíhání spolupracoval s orgány činnými v trestním řízení. Rovněž poukázal na svou roli bílého koně v předmětné trestné činnosti. Nelze odhlédnout ani od skutečnosti, že se skutku dopustil v tíživých životních poměrech. Obviněný nesouhlasil ani s tvrzením dovolatele o jeho krátkodobé nezaměstnanosti. Vysvětlil, že po ukončení činnosti v otcově firmě nemohl sehnat zaměstnání ani si zařídit živnost z důvodu vyhlášení nouzového stavu na jaře roku 2020. V současné době je ale držitelem živnostenského listu a podniká jako OSVČ (pokračuje v činnosti „hodinového manžela“, jakou dříve vykonával pro svého otce).

23. V následující pasáži vyjádření se obviněný v teoretické rovině věnoval ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku i tomu, co se rozumí pod pojmem poměry pachatele. Odkázal také na ustálenou judikaturu, podle které lze za okolnosti případu nebo poměry pachatele odůvodňující mimořádné snížení trestu odnětí svobody považovat existenci více významných polehčujících okolností při nedostatku přitěžujících okolností (srov. přiměřeně rozhodnutí uveřejněná pod č. 11/1968-I. a č. [21/1970](#) Sb. rozh. tr.), závislost mnohačlenné rodiny pachatele na jeho výdělku (srov. přiměřeně rozhodnutí uveřejněná pod č. [35/1963](#) Sb. rozh. tr.), péči pachatele o větší počet osob na něj odkázaných, zejména o nezletilé děti (srov. přiměřeně rozhodnutí uveřejněná pod č. 19/1967, 52/1967 a 3/1970

Sb. rozh. tr.). V návaznosti na to vyslovil přesvědčení, že v jeho případě okolnosti případu i jeho osobní poměry splňují tato kritéria, neboť vyživuje nezletilé děti, které jsou na něj výživou odkázány, a pečuje rovněž o postiženou družku. Poukázal i na další polehčující okolnosti, a to jeho plné doznání, upřímnou lítost a spolupráci s policií.

24. S ohledem na shora uvedené obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání nejvyššího státního zástupce podle § 265i písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné.

III. Přípustnost dovolání

25. Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání je podle § 265a tr. ř. ve vymezeném rozsahu přípustné, že je podala včas oprávněná osoba a že splňuje náležitosti obsahu dovolání ve smyslu § 265f odst. 1 tr. ř. Shledal, že dovolání nebylo možné odmítnout podle § 265i odst. 1 tr. ř., načež podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost výroku rozhodnutí, proti němuž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející. Dospěl však k závěru, že dovolání není důvodné.

IV. Důvodnost dovolání

26. Nejvyšší soud úvodem připomíná, že ve vztahu ke všem důvodům dovolání platí, že obsah konkrétně uplatněných námitek, o něž se opírá existence určitého dovolacího důvodu, musí věcně odpovídat zákonnému vymezení takového dovolacího důvodu podle § 265b tr. ř., nestačí jen formální odkaz na příslušné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů. Nejvyšší státní zástupce v dovolání odkázal na dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

27. Podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. S odkazem na tento dovolací důvod musí být obsahem námitek buď tvrzení, že byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo že byl uložen trest co do druhu přípustný, avšak mimo zákonnou trestní sazbu. Podstata argumentace dovolatele spočívala v tvrzení, že napadeným rozsudkem odvolacího soudu byl obviněnému uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným, a dovolací námitky lze podřadit pod uplatněný důvod dovolání.

28. Nejvyšší státní zástupce nesouhlasil s rozhodnutím odvolacího soudu, pakliže tento ukládaný trest odnětí svobody snížil pod dolní hranici trestní sazby. V této souvislosti lze poznamenat, že trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby stanovené trestním zákoníkem v § 240 odst. 3 tr. zákoníku snížil již soud prvního stupně, ten tak ale učinil s odkazem na § 58 odst. 1 tr. zákoníku. V mezidobí od vyhlášení rozsudku soudem prvního stupně nabyt dne 1. 10. 2020 účinnosti zákon č. [333/2020](#) Sb., jímž byl mimo jiné i trestní zákoník změněn (doplněn) ve znění § 39 odst. 1 a § 58 odst. 2 v reakci na nově zavedený institut přiznání viny. Odvolací soud aplikoval ustanovení § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, podle něhož má-li soud za to, že vzhledem k poměrům pachatele a povaze jím spáchané trestné činnosti lze dosáhnout jeho nápravy i trestem kratšího trvání, může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby též tehdy, pokud odsuzuje pachatele, který prohlásil svoji vinu.

29. Ustanovení § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, stejně jako např. ustanovení § 58 odst. 1, § 58 odst. 3, § 58 odst. 6 nebo odst. 7 tr. zákoníku, je prostředkem soudcovské individualizace trestu a projevem depenalizace v trestním zákoníku. Nejvyšší soud opakovaně připomíná, že použití těchto ustanovení je třeba zvažovat nikoliv mechanicky, ale přísně individuálně ve vztahu ke konkrétnímu činu a konkrétnímu pachateli. Ze znění § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku lze vyvodit tři kumulativně stanovené podmínky nezbytné ke snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby: (1)

obviněný - pachatel prohlásil svoji vinu, (2) poměry pachatele a povaha jím spáchané trestné činnosti vedou k závěru, že (3) nápravy pachatele lze dosáhnout i trestem kratšího trvání. Samotné prohlášení viny neznamena obligatorní postup podle § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku; nezbytným předpokladem snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby je jak posouzení poměrů pachatele, tak i povahy spáchané trestné činnosti, a na tomto podkladě založený závěr, že vzhledem k poměrům pachatele a povaze jím spáchané trestné činnosti lze dosáhnout jeho nápravy i trestem kratšího trvání.

30. Odvolací soud se primárně zabýval přípustností využití institutu prohlášení viny obviněného ve stadiu odvolacího řízení a dospěl k závěru, že mu v tomto postupu nic nebrání. Připomenul, že procesní úkony se provádějí podle procesního práva účinného v době jejich konání, pokud zákon nestanoví výjimečně jinak. Současně měl za to, že ze znění § 206c tr. ř. nevyplývá, že by zde uvedený postup byl omezen na určitou fázi soudního řízení. Nelze jej tudíž vyloučit i před odvolacím soudem, zejména za situace, kdy předmětná právní úprava nabyla účinnosti až po vydání meritorního rozhodnutí soudu prvního stupně. Opačný postup by obviněného nedůvodně diskriminoval. V této souvislosti odkázal odvolací soud na § 2 odst. 13 tr. ř. zakotvující jednak povinnost soudu poučovat obviněného o jeho právech, jednak povinnost umožnit mu jejich plné uplatnění. Soud připustil, že rozšířením institutu dohody o vině a trestu a zavedením institutu prohlášení viny zákonodárce mířil zejména do počátečního stadia trestního řízení, což mělo mít vliv na jeho zjednodušení, ale i dopad na jeho výsledek projevující se v přijetí zodpovědnosti obviněného, uvědomění si podstaty, rozsahu, významu a následku jeho jednání, ale i v následném rozhodnutí o trestu, jehož zásadním účelem je účel výchovný, který naplňuje primární zájem společnosti na nápravě pachatele. Odvolací soud ale v konkrétním případě neshledal ani žádné jiné překážky, které by mu bránily prohlášení viny obviněného přijmout, a proto postupoval podle § 206c odst. 4 tr. ř. a současně podle § 206 odst. 6 tr. ř. rozhodl, že v rozsahu prohlášení viny nebude provádět další dokazování (byť předtím měl v úmyslu dokazování doplnit). Zdůraznil, že výpověď obviněného je již od přípravného řízení konstantní, a jeho prohlášení viny je tak jejím logickým vyústěním, aniž by bylo možno jeho přístup označit za ryze účelový ve snaze dosáhnout příznivějšího výsledku.

31. Následně odvolací soud přezkoumal výrok o uloženém trestu. Nejprve poukázal na novelu trestního zákoníku a trestního řádu, zahrnující mimo jiné i zavedení ustanovení § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Uvedl, že velmi pečlivě vážil, zda benevolenci § 58 tr. zákoníku ve prospěch obviněného použije, neboť si byl vědom závažnosti spáchané trestné činnosti a výše způsobené škody (správně rozsahu zkrácení daně). Na druhou stranu však zohlednil charakter jednání obviněného, jeho podíl na popsané trestné činnosti, jeho prospěch z ní, okolnosti jejího spáchání a osobní poměry obviněného. Po zvážení všech těchto okolností dospěl k závěru, že jsou dány podmínky pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici zákonné trestní sazby. Odvolací soud v prvé řadě zdůraznil, že obviněný byl zcela jednoznačně typickým bílým koněm, umožňující jiným dosud neustanoveným osobám deformovat daňové povinnosti. Poukázal na fakt, že v celém trestním řízení nebylo identifikováno, kde v řetězci právnických osob (plátců DPH) k faktickému zkrácení DPH došlo a kdo konkrétně z tohoto neoprávněného postupu profitoval. Ani tato okolnost však obviněného jeho podílu na uvedené trestné činnosti nezbavuje. On sám již ve svém prvním výsledku připustil svůj podíl spočívající v jeho angažmá ve společnosti K. podpisu dokumentů, zakládání bankovních účtů, udělení plné moci apod. Ve vztahu k osobě obviněného odvolací soud nepominul jeho trestní minulost, nicméně poukázal na fakt, že jeho předchozí trestná činnost je jiného charakteru, menší závažnosti a především staršího data (2002, 2003 a 2005). Ve všech uvedených případech byl odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody s tím, že ve zkušební době se vždy osvědčil, dosud tedy nebyl ve výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody a u všech jeho odsouzení nastaly účinky zahlazení. Odvolací soud považoval za významný právě podíl obviněného na trestné činnosti v postavení „bílého koně“, tj. osoby do celého procesu nastrčené, která z trestné činnosti neměla žádný prokazatelný prospěch. Rovněž vzal v úvahu běh času, když od spáchání trestné činnosti do

jeho rozhodnutí uplynulo pět a půl roku a ani v mezidobí se obviněný nedopustil žádné trestné činnosti a žil řádným životem.

32. Dovolatel se závěry odvolacího soudu nesouhlasil, měl za to, že ani jeden z předpokladů moderačního oprávnění soudu uvedených v § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku nebyl splněn. Připomněl, že ustanovení § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, v němž je obsažen další speciální důvod pro fakultativní zmírnění trestu s možností soudu uložit trest pod zákonnou trestní sazbou, je navázáno na institut prohlášení viny. Má-li ale být prohlášení o vině zohledněno při mimořádném snížení trestu odnětí svobody, musí odpovídat procesním podmínkám, které jsou pro ně vyžadovány trestním řádem. Dále se velmi obsáhle věnoval institutu prohlášení viny a na pozadí smyslu a důvodů zavedení tohoto procesního institutu přijetím zákona č. [333/2020](#) Sb. vyvozoval, že připuštění možnosti využití označeným zákonem zakotvených procesních institutů i v řízení o opravných prostředcích by bylo v rozporu s účelem, s nímž byly přijímány. Odvolací soud v opozici s tímto názorem nehledal žádné překážky přípustnosti institutu prohlášení viny obviněného v odvolacím řízení, ale jeho vyhodnocení dovolatel pokládal za nedostatečné, nerespektující smysl nové právní úpravy, pomíjející začlenění příslušného ustanovení do určité části procesního předpisu.

33. V souvislosti s obsáhlými dovolacími námitkami nutno připomenout relevantní ustanovení § 206c tr. ř. obsahující institut prohlášení viny. Předmětné ustanovení, obsažené v hlavě třinácté (Hlavní líčení), oddílu třetím (nazvaném Zahájení hlavního líčení, pod označením „Počátek hlavního líčení“), tedy zní:

- (1) Pokud nedošlo k sjednání dohody o vině a trestu, může obžalovaný prohlásit, že je vinný spácháním skutku anebo některého ze skutků uvedených v obžalobě a že souhlasí s právní kvalifikací takového skutku uvedenou v obžalobě.
- (2) Pokud obžalovaný učiní prohlášení podle odstavce 1, soud v rozsahu prohlášení postupuje přiměřeně podle § 314q odst. 3.
- (3) Předseda senátu před rozhodnutím o přijetí prohlášení viny zjistí stanovisko státního zástupce, poškozeného a zúčastněné osoby, pokud jsou přítomni při hlavním líčení.
- (4) Soud po prohlášení viny obžalovaným rozhodne, zda takové prohlášení přijímá nebo nepřijímá.
- (5) Soud prohlášení viny nepřijme, není-li v souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo zjistí-li, že v předchozím řízení došlo k závažnému porušení práv obviněného. Soud nemusí prohlášení viny přijmout, pokud takový postup nepovažuje za vhodný s ohledem na okolnosti případu a vyjádření ostatních stran.
- (6) Pokud soud rozhodne, že prohlášení viny přijímá, zároveň v usnesení uvede, že se dokazování v rozsahu, v jakém obžalovaný prohlásil vinu, neprovede a bude provedeno pouze ve zbylém rozsahu; tím není dotčena možnost vyslyšet obžalovaného k účasti jiných osob na spáchaném skutku, ohledně kterého prohlásil vinu.
- (7) Soudem přijaté prohlášení viny nelze odvolat. Skutečnosti uvedené v prohlášení viny nelze napadat opravným prostředkem.
- (8) Pokud soud rozhodne, že prohlášení viny nepřijímá, k prohlášení viny se nepřihlíží.

34. Jak správně opakovaně upozornil nejvyšší státní zástupce v dovolání, smyslem zákonodárné iniciativy a jejího výsledku v podobě přijatého zákona č. [333/2020](#) Sb., účinného od 1. 10. 2020, bylo posílení procesních stran v řízení před soudem, s ohledem na určitá prohlášení obviněného učiněná již na počátku hlavního líčení před zahájením dokazování se sleduje také významné urychlení a usnadnění jeho průběhu, a tedy nezanedbatelný časový a tím i kladný finanční dopad (k tomu srov. i poslanceký návrh - sněmovní tisk 466/0 ze dne 5. 4. 2019). Tímto zákonem byl jako jakýsi mezistupeň mezi označením určitých skutečností za nesporné a dohodou o vině a trestu pro případ, pokud se strany na počátku hlavního líčení shodnou jen na vině (v otázkách skutkových a právních), nikoliv ale na trestu a dalších výrocích, přijat institut prohlášení viny, který znamená, že další trestní řízení by se zásadně vedlo jen pro účely rozhodnutí o sankci, popřípadě dalších výroků.

35. Dovolací soud souhlasí s precizním výkladem procesních podmínek prohlášení viny ve smyslu § 206c tr. ř. podaným nejvyšším státním zástupcem. Sdílí názor, že smyslu a účelu zakotvení tohoto nového procesního institutu odpovídá, aby obviněný prohlášení, že je vinný spácháním skutku anebo některého ze skutků uvedených v obžalobě a že souhlasí s právní kvalifikací takového skutku uvedenou v obžalobě, učinil v hlavním líčení na jeho počátku, tedy po přednesení obžaloby do zahájení dokazování. Současně ale neshledal žádný argument jednoznačně podporující závěr, že je vyloučena možnost prohlášení viny i kdykoliv v průběhu hlavního líčení. Žádné ustanovení trestního řádu totiž nestanoví časový mezník, v němž je nutno takové prohlášení učinit (jako je tomu např. u návrhu poškozeného ve smyslu § 43 odst. 3 tr. ř.). Nabízí se sice námitka, že bude-li takové prohlášení viny učiněno až v průběhu dokazování, popř. až po jeho skončení, zpochybní se tím účel, který byl zavedením tohoto institutu sledován, ale tu nelze pokládat za natolik zásadní, aby zvrátila možnost učinit prohlášení viny i po zahájení dokazování. Jakkoliv je možné připustit, že do jisté míry nemusí být sledovaný účel striktně naplněn, nelze nevidět, že i takto učiněné prohlášení viny může mít svůj význam z hlediska případného rozsahu dokazování v hlavním líčení, přezkumné povinnosti odvolacího soudu, popř. ovlivní možnosti podání mimořádného opravného prostředku. Nelze pominout ani to, že trvat v daných souvislostech na tom, že prohlášení viny musí být vždy učiněno nejpozději do zahájení dokazování, postrádá svůj smysl i v situaci, kdy obviněný prohlásí, že je vinný spácháním jen některého ze skutků uvedených v obžalobě a že souhlasí s jeho právní kvalifikací uvedenou v obžalobě, když dokazování by se ve zbývajícím rozsahu obžaloby stejně muselo vést. Pominout ostatně nelze ani okolnost, že i rozhodne-li soud, že prohlášení viny přijímá a zároveň v usnesení uvede, že se dokazování v rozsahu, v jakém obžalovaný prohlásil vinu, neprovede a bude provedeno pouze ve zbylém rozsahu, není tím dotčena možnost vyslyšet obžalovaného k účasti jiných osob na spáchaném skutku, ohledně kterého prohlásil vinu. I za takové situace se tedy dokazování, byť v omezeném rozsahu, provede (§ 206c odst. 6 tr. ř.). Rozhodnutí o přijetí prohlášení viny nikterak zásadně neovlivní ani nezbytnost dokazování v rozsahu potřebném pro rozhodnutí o trestu, případně ochranných opatření a dalších výrocích. Především však dovolací soud zdůrazňuje, že je to soud, kdo po prohlášení viny rozhodne, zda takové prohlášení přijímá nebo nepřijímá. Nemusí takové prohlášení viny přijmout, pokud takový postup nepovažuje za vhodný s ohledem na okolnosti případu a vyjádření ostatních stran. Bude tedy jen na soudu, aby pečlivě uvážil okolnosti, za nichž k prohlášení viny došlo, a zda je důvod o něm pochybovat.

36. Dovolateli je třeba dát za pravdu, že realizace procesního institutu prohlášení viny až v odvolacím řízení před odvolacím soudem je skutečně velmi sporná a že lze-li vznášet opodstatněné pochybnosti o vhodnosti přijetí prohlášení viny, je namístě je spojovat právě až s tímto stadiem řízení. Nicméně i zde je to právě a především odvolací soud, kdo pečlivě uváží, za jakých okolností obviněný přiznání viny činí, a teprve pak rozhodne, zda prohlášení přijímá nebo nepřijímá. Mimořádně si lze i zde představit situace, kdy prohlášení viny nebude postrádat svůj smysl a opodstatnění (kupř. v řízení proti uprchlému, § 306a odst. 1 tr. ř.). Jednou z nich může být i procesní situace, jež nastala v posuzovaném případě a jež je charakterizovaná tím, že k zavedení této procesní možnosti zákonem č. [333/2020](#) Sb. došlo v mezidobí mezi vyhlášením rozsudku soudem prvního stupně a rozhodnutím odvolacího soudu.

37. Nikoliv nevýznamná část výhrad dovolatele se týkala zpochybnění procesních podmínek souvisejících s přiznáním viny právě v řízení o odvolání, a to především pro absenci splnění řádné poučovací povinnosti soudu v tomto stadiu řízení. V posuzovaném případě je relevantní situace charakterizovaná tím, že řízení o odvolání se konalo po 1. 10. 2020 (a tedy nabytí účinnosti zákona č. [333/2020](#) Sb.), přičemž hlavní líčení bylo skončeno ještě před tímto datem, a tudíž za situace, kdy trestní řád neobsahoval institut prohlášení viny. Zde je třeba připustit, že obviněnému se nedostalo a ani nemohlo dostat spolu s doručením obžaloby poučení ve smyslu § 196 odst. 2 tr. ř. a po přednesení obžaloby ve smyslu § 206a odst. 1 tr. ř. Aplikoval-li by důsledně postoj nejvyššího státního zástupce přísně rozlišující mezi poučovacími možnostmi předsedy senátu soudu prvního

stupně a předsedy senátu odvolacího soudu, podle něhož odvolací soud nemůže nikdy řádně poučovací povinnost splnit, což ve svém důsledku vylučuje možnost použít ustanovení o přiznání viny v odvolacím řízení, nemohl by obviněný v odvolacím řízení za žádné situace prohlášení viny učinit a nemohlo by vůči němu být použito jemu prospívajících institutů plynoucích z rozhodnutí soudu, že prohlášení viny přijímá. Takové řešení této situace do jisté míry komplikované právě tím, že nová zákonná úprava vstoupila v účinnost po vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně, avšak ještě před rozhodnutím odvolacího soudu, nelze přijmout.

38. Dovolací soud nepokládá v daném kontextu okolnost, že předseda senátu odvolacího soudu nemohl bezezbytku splnit procesní předpoklady a povinnosti, jež musí ohledně možného prohlášení o vině plnit soud prvního stupně v rámci přípravy hlavního líčení, za tak důležitou, aby vyloučila možnost přijmout prohlášení viny obviněného. Stejně tak nahlíží i na dovolatelem zdůrazňovanou nemožnost předsedy odvolacího soudu řádně splnit poučovací povinnost obviněného, vyzvat ho k vyjádření, zda jsou mu známy všechny důsledky prohlášení viny, a zejména k zásadnímu důsledku spojenému s prohlášením viny, jímž je vzdání se práva na standardní projednání věci v hlavním líčení, protože v případě, že bude rozhodnuto o přijetí prohlášení viny, se dokazování v rozsahu, v jakém obviněný prohlásil vinu, neprovede, poněvadž hlavní líčení již proběhlo, obviněný se svého práva na standardní projednání věci v hlavním líčení vůbec nevzdal, přičemž dodatečně se zpětnými účinky to již učinit nemůže. Odvolací soud v těchto souvislostech příležitostně připomenul nejen otázku časové působnosti procesních předpisů, ale především položil důraz na okolnost, že ze znění § 206c tr. ř. nevyplývá, že by zde uvedený postup byl omezen na určitou fázi soudního řízení. Nelze jej tudíž vyloučit až před odvolacím soudem, zejména za situace, kdy předmětná právní úprava nabyla účinnosti až po vydání odvoláním napadeného rozsudku soudu prvního stupně. Dovolací soud tento názor akceptuje, ve shodě s odvolacím soudem má i on za to, že institut prohlášení viny lze za popsané situace využít i v řízení o odvolání a že poučením, jehož se obviněnému přiměřeně se zřetelem na toto stadiu řízení dostalo, odvolací soud splnil (v souladu s § 2 odst. 13 tr. ř.) smysl a účel poučovací povinnosti podle § 206a, § 206c tr. ř.

39. Dovolací soud tedy uzavírá, že smyslu a účelu zakotvení institutu prohlášení viny odpovídá, aby obviněný prohlášení, že je vinný spácháním skutku anebo některého ze skutků uvedených v obžalobě a že souhlasí s právní kvalifikací takového skutku uvedenou v obžalobě podle § 206c odst. 1 tr. ř., zásadně učinil v hlavním líčení po přednesení obžaloby do zahájení dokazování. Nelze ale vyloučit prohlášení viny i kdykoliv v průběhu hlavního líčení, poněvadž žádné ustanovení trestního řádu nestanoví časový mezník, v němž je nutno takové prohlášení učinit. Je výlučně na soudu, aby s ohledem na okolnosti případu a vyjádření ostatních stran rozhodl o tom, zda toto prohlášení viny obviněným přijímá, nebo zda prohlášení viny nepřijme. Obviněnému výjimečně nelze bránit ani v tom, aby učinil prohlášení podle § 206c odst. 1 tr. ř. až v odvolacím řízení. Rozhodnutí odvolacího soudu, že prohlášení viny přijme, přichází v úvahu zejména za situace, byl-li rozsudek soudu prvního stupně vyhlášen ještě před nabytím účinnosti zákona č. [333/2020](#) Sb., zatímco odvolací soud rozhoduje již za jeho účinnosti.

40. Již dovolatel ve svém podání správně uváděl, že samotné prohlášení viny neznamená, že soud bude postupovat podle § 58 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Pro aplikaci tohoto zákonného ustanovení je dále nezbytné, aby soud kumulativně zhodnotil poměry pachatele a povahu jím spáchané trestné činnosti a v daném směru posoudil, zda by vzhledem k nim mohlo být dosaženo nápravy pachatele i trestem kratšího trvání. Odvolací soud považoval i tyto právě uvedené podmínky v případě obviněného za splněné, a proto přistoupil k mimořádnému snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby § 240 odst. 3 tr. zákoníku. Nejvyšší soud se ztotožnil s hodnotícími úvahami odvolacího soudu, zatímco argumentaci dovolatele nepovažoval za přiléhavou.

41. Poměry pachatele představují takové jeho osobní, rodinné, majetkové a jiné poměry, které nesouvisí přímo se spácháním trestného činu, které existují v době, kdy má být rozhodováno o trestu

a vztahují se k hodnocení osoby pachatele jako objektu trestu. Význam těchto okolností je třeba vždy posuzovat z hlediska trestu, který má být uložen konkrétnímu pachateli. Součástí posouzení poměrů je i vyhodnocení bezúhonnosti obviněného, či naopak závěr o relevantnosti jeho předchozích odsouzeních. Povahu trestného činu určují především zákonné znaky skutkové podstaty, která byla trestnou činností naplněna (zejména druh a význam porušeného nebo ohroženého zájmu chráněného trestním zákonem, jednání charakterizující objektivní stránku trestného činu, forma zavinění), a dále též konkrétní okolnosti, za nichž byl trestný čin spáchán (způsob provedení činu, pohnutka, záměr nebo cíl pachatele, míra jeho zavinění, existence polehčujících a přitěžujících okolností aj.).

42. Pokud jde o povahu spáchaného trestného činu, je potřeba zdůraznit, že ani jeden z nižších soudů nijak nezpochybnil vysokou společenskou škodlivost jednání popsaného ve skutkové větě výroku o vině. Jde o poměrně sofistikovanou, organizovanou, hospodářskou trestnou činnost, jejímž následkem byl rozsah snížení daně z přidané hodnoty přesahující částku 21 milionů Kč. Skutek tohoto typu nelze v žádném případě bagatelizovat, byť se v praxi nejedná o trestnou činnost ojedinělou či neobvyklou. Jak ale bylo zmíněno výše, povahou trestného činu není míněn pouze vlastní charakter jednání, jímž jsou naplněny znaky skutkové podstaty určitého trestného činu, nýbrž také konkrétní okolnosti, za nichž byl čin spáchán. V tomto ohledu pak soudy obou stupňů vzaly v potaz podíl obviněného na spáchání předmětného skutku. Na jednu stranu zcela správně konstatovaly, že ani pozice „jednoznačného bílého koně“ jej nemůže zbavit trestní odpovědnosti, na druhou stranu však zohlednily jeho „vedlejší roli“ na daném protiprávním jednání, kdy umožnil jiným osobám zkrátit daň, aniž by bylo prokázáno, že by on sám z uvedených aktivit jakkoli profitoval.

43. Nejvyšší soud připouští, že daňové úniky a obdobná majetková a hospodářská trestná činnost je vcelku často páchána za pomoci tzv. „bílých koní“, proto je z hlediska generální prevence žádoucí tyto osoby trestně postihovat za jejich jednání s tím, že i případný postup podle § 58 tr. zákoníku by měl být důkladně zvažován. V tomto konkrétním případě si ovšem nelze nepovšimnout, že role obviněného byla opravdu velice pasivní, spočívající pouze v těch nejzákladnějších činnostech, které se obvykle od tzv. bílých koní vyžadují, tj. ve zcela formálním vystupování jako jednatele obchodní společnosti, založení bankovních účtů, podpisu některých listin a udělení plné moci. V praxi je možno se setkat i s mnohem vyšší aktivitou bílých koní, kteří mohou občas sami činit finanční transakce na základě jim udělených instrukcí, mohou se účastnit různých jednání (např. i před finančním úřadem), podepisují veškeré dokumenty a lze u nich prokázat, že byli alespoň v hrubých rysech seznámeni s charakterem páchané trestné činnosti a že se z určité (menší) části podíleli i na zisku. Naopak v posuzovaném případě nebylo prokázáno, že by obviněný učinil jakýkoli krok směřující přímo ke spáchání předmětného skutku, dokonce ani nepodepisoval faktury či další listiny, jimiž měl být (před správcem daně) dokládán fingovaný nákup a prodej cínu o ryzosti 99,95 %, když bylo znaleckým posudkem z oboru kriminalistika, specializace technická expertiza písemností, zjištěno, že zde uvedené podpisy jsou technickými padělkami pravého podpisu obviněného. Nelze ani s jistotou konstatovat, že obviněný (jehož hlavní životní náplní v předmětném období byla navíc nadměrná konzumace alkoholu) si vůbec naplno uvědomoval, že je jeho jménem páchána trestná činnost, popřípadě že by věděl, o jaké konkrétní protizákonné aktivity se jedná. Jak již bylo zdůrazněno výše, ani tato skutečnost jej nemůže zbavit trestní odpovědnosti, nicméně určitý vliv na hodnocení povahy a závažnosti jeho jednání mít může. Ani tento faktor by však podle názoru Nejvyššího soudu nemohl sám o sobě vést k mimořádnému snížení trestu odnětí svobody, pokud by k němu nepřistoupily ještě okolnosti další.

44. Odvolací soud se zabýval i předchozími odsouzeními, přičemž dospěl k důvodnému závěru, že tato nemají na hodnocení poměrů obviněného natolik negativní vliv, aby znemožnily postup podle § 58 tr. zákoníku. Soud logicky vyzdvihl, že příslušná odsouzení jsou již staršího data (z let 2002 až 2005), jedná se o trestnou činnost zcela jiného druhu a výrazně menší společenské škodlivosti, resp. tehdejší terminologií nebezpečnosti pro společnost. Konkrétně není od věci doplnit, že pouze jedno z

těchto tří dřívějších odsouzení bylo za majetkovou trestnou činnost (trestný čin zpronevěry), zatímco další se týkala kriminality porušující jiný zájem chráněný trestním zákonem (šlo o trestné činy výtržnictví a pohlavního zneužívání). Za popisovanou trestnou činnost byly obviněnému ukládány pouze mírné tresty s podmíněným odkladem jejich výkonu, a to v rozmezí od dvou do čtrnácti měsíců, přičemž ve všech případech se obviněný ve stanovené zkušební době osvědčil (srov. opis z evidence rejstříku trestů fyzických osob, č. l. 1059 spisu). S ohledem na právě zmíněná fakta lze označit pohled odvolacího soudu na předchozí odsouzení obviněného (v souvislosti s úvahami o mimořádném snížení trestu odnětí svobody) za racionální.

45. Významný vliv má i doba, která uplynula od spáchání posuzované trestné činnosti až do vydání druhoinstančního rozhodnutí (tj. pět a půl roku), ve vztahu k níž odvolací soud akcentoval, že obviněný se v jejím průběhu žádné další trestné činnosti nedopustil. Nejvyšší soud, který v této věci rozhoduje téměř šest let po spáchání shora označeného skutku, považuje za vhodné podotknout, že v průběhu této doby udělal obviněný více kroků směřujících k vedení řádného života než jen zdržením se páčání další trestné činnosti. Přinejmenším nelze pominout, že v období roku 2015 byl obviněný podle svých slov bez práce, bez domova a často požíval alkoholické nápoje, zatímco z jeho vyjádření k současné situaci vyplývá, že vede spořádaný život s přítelkyní a jejími dětmi a je výdělečně činný, když podniká jako tzv. „hodinový manžel“. Ve své výpovědi před soudem prvního stupně i v replice k podanému dovolání navíc zdůrazňoval, že jeho družka je tělesně postižená a spolu s jejími dětmi je do jisté míry závislá na jeho péči. Žádná z výše uvedených skutečností přitom nebyla v řízení před nižšími soudy vyvrácena, naopak na č. l. 1070 spisu je založen výpis z veřejné části živnostenského rejstříku, z kterého vyplývá, že obviněný je od 28. 5. 2020 držitelem živnostenského listu, a to oboru činnosti, o němž on sám hovořil. Pokud tedy odvolací soud dospěl k závěru, že k nápravě pachatele by mohl postačovat i trest kratšího trvání, než jaký je uveden v trestní sazbě § 240 odst. 3 tr. zákoníku, nelze (s přihlédnutím ke všem výše uvedeným skutečnostem) považovat jeho rozhodnutí za nezákonné.

46. Dovolací soud tudíž přisvědčil závěrům odvolacího soudu, že jsou splněny podmínky § 58 odst. 2 písm. a) tr. ř. Nebylo již na něm, aby řešil otázku konkrétního druhu a výměry trestu. Třebaže lze připustit, že uložený konkrétní podmíněně odložený trest odnětí svobody je poněkud mírný (nikoliv však zjevně nespravedlivě, extrémně), byl správně ukládán pod dolní hranicí zákonné trestní sazby a v dalším se již jedná jen o otázku přiměřenosti trestu. V této souvislosti je namíste připomenout ustálenou rozhodovací praxi dovolacího soudu, že s odkazem na dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. musí být obsahem námitek buď tvrzení, že byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo že byl uložen trest co do druhu přípustný, avšak mimo zákonnou trestní sazbu. Jiná pochybení spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 39 až § 42 tr. zákoníku a v důsledku toho uložení nepřiměřeného přísného (nebo naopak mírného trestu), nelze v dovolání vytýkat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. (k tomu viz rozhodnutí uveřejněné pod č. [22/2003](#) Sb. rozh. tr.).

47. Nejvyšší soud shledal, že dovolání nejvyššího státního zástupce není důvodné, a proto je podle § 265j tr. ř. zamítl.

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)